

**UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA**

Kristijan Ahčin

**VPLIV NEWMANOVIH SPISOV IN
NJEGOVEGA LIKA NA TEOLOGIJU
ANTONA STRLETA**

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA
Visokošolski strokovni program Teologija

Kristijan Ahčin

**VPLIV NEWMANOVIH SPISOV IN
NJEGOVEGA LIKA NA TEOLOGIJU
ANTONA STRLETA**
DIPLOMSKO DELO

Mentor: doc. dr. Bogdan Dolenc

Ljubljana, 2016

O, vodi me, dobrotna blaga Luč!
V temi, ki me obdaja, vodi me!
Temna je noč in daleč sem od doma,
Ti vodi me, ti razsvetluj mi pot!
(J.H. Newman, Lead Kindly light)

Z A H V A L A

Rad bi se zahvalil vsem, ki so me podpirali pri pisanju diplomske naloge.

Najprej sv. Filipu Neriju, bl. Johnu Henryju Newmanu in Božjemu služabniku Antonu Strletu za njihovo varstvo in blagoslov.

Iskrena zahvala mentorju profesorju Bogdanu Dolencu.

Hvala mojim starim staršem in očetu, ki so molili zame.

Na tem mestu bi se rad zahvalil tudi vsem svojim učiteljem gospe Pakiž, g. Vrhuncu, prof Kolarju, prof Vodičarju in prof Bahovcu, ki so mi prebudili željo po znanju.

Hvala vsem in Bog povrni.

KAZALO

KAZALO	IV
1. UVOD	1
2. JOHN HENRY NEWMAN IN NJEGOVA DELA	3
2.1 Življenje Johna Henryja Newmana (21.02.1801 – 11.8.1890).....	3
2.2 Delo Johna Henryja Newmana	5
3. ANTON STRLE IN NJEGOV OPUS.....	11
3.1 Življenje Antona Strleta (21.01.1915 - 20.10.2003).....	11
3.2 Opus Antona Strleta.....	15
4. VPLIV NEWMANOVIH DEL NA TEOLOGIJO ANTONA STRLETA	19
5. VPLIV NEWMANOVEGA LIKA NA ANTONA STRLETA.....	26
SKLEP.....	31
POVZETEK	32
SUMMARY	34
REFERENCE.....	36

1. UVOD

Lik in dela Johna Henryja Newmana so pustila pečat in vplivala na izraznost številnih teologov in filozofov, v tem diplomskem delu pa bom predstavil njegov vpliv na delo in teologijo slovenskega teologa, prof. dr. Antona Strleta.

John Henry Newman je bil rojen v Londonu leta 1801, očetu bankirju in prostozidarju in materi, ki je bila kalvinistična protestantka. Odraščal je brez osebne pobožnosti in z odsotnostjo občutka za skupnost. Vendar je že v rosnih mladosti, pri komaj 15-ih letih, prišel do spoznanja, da Bog obstaja tako gotovo, »kakor je bil prepričan o tem, da ima roke in noge« (Strle 1998, 229). Takrat se je tudi začela njegova rast k osebni veri, k globokemu dožemanju resnice in »luči«. Kasneje je kot član Oxfordskega gibanja iskal prepričljive argumente, s katerimi bi poudaril, da je prava Kristusova cerkev anglikanska in ne rimsko katoliška. V ta namen se je lotil branja in prevajanja spisov Cerkvenih očetov iz 4. in 5. stoletja, pri čemer je naletel na sv. Atanazija in tu se mu je »zataknilo« - spoznal je, da je na strani razkolnikov. Umaknil se je iz javnega življenja in se v zasebnosti svoje hiše v Littlemoreu pripravljal na največji korak v življenju. Kot goreč iskalec Boga, se je leta 1845 odpovedal službi na univerzi in anglikanski cerkvi in odšel v Rim, od koder se je leta 1847 vrnil kot duhovnik Oratorija sv. Filipa Neri-ja.

John Henry Newman je zapustil bogat literarni opus: dva zgodovinska romana, pesmi, pisma, knjige; tako pridig iz anglikanskega kot katoliškega obdobja in vsaj eno avtobiografijo. Njegovo delo za ekumensko enotnost, za vlogo laikov in koncil je neprecenljiv; nekateri ga imenujejo kar »nevidni oče 2. Vatikanskega koncila« in »cerkveni učitelj pravega ekumenizma« (Dolenc 2015, 20). Leta 1879 ga je papež Leon XIII. imenoval za kardinala. Umrl je leta 1890. Leta 1955 je bil uveden postopek za njegovo beatifikacijo, ki se je končal v letu 2010 ko ga je papež Benedikt XVI., v Birminghamu, razglasil za blaženega.

Anton Strle, leta 1915 rojeni profesor dogmatske teologije, mislec in plodovit avtor, je odraščal v kmečki družini in bil, že kot otrok, vpet v kmečka opravila. Pri desetih letih se mu je na paši utrnila misel »Kako lepo bi bilo, če bi ne bilo Boga - tako bi človek brez slehernega strahu in popolnoma svobodno delal karkoli!« (Kogoj 2015, 100). To je bil njegov trenutek spreobrnjenja. Iz njega je izšel z živo vero v ljubečega Boga, ki ga

je spremljala vse življenje. Končal je gimnazijo v škofovih zavodih, v času vojne je diplomiral na Teološki fakulteti in še pred koncem vojne tudi doktoriral.

Anton Strle se je z Newmanovimi deli srečal že v študentskih letih, o svojem odkritju Newmana je med drugim dejal: “Za Newmanom sem čutil svetnika in trdnega misleca z globino in hkrati trdnostjo in izredno lepoto” (Kogoj 2015, 109/10). Strleta je pritegnila tako Newmanova življenjska pot iskalca resnice kot tudi njegova globoka teologija. Da bi lahko bral Newmana v originalu, se je naučil angleškega jezika; po mnenju jezuitskega patra Böhma, je bil Anton Strle najboljši strokovnjak za Newmana v Sloveniji. Strletov obsežni opus obsega 660 enot - knjige, skripta, članki (znanstveni, strokovni in poljudni), uvodi, recenzije in prevodi.

2. JOHN HENRY NEWMAN IN NJEGOVA DELA

2.1 Življenje Johna Henryja Newmana (21.02.1801 – 11.8.1890)

John Henry Newman se je rodil v Londonu, 21. februarja 1801. Ko je pri petnajstih letih bral eseje Thomasa Scotta o sv Trojici, je prišel ob svojem prvem spreobrnjenju do trdnega prepričanja o bivanju osebnega Boga: "tedaj je prišel do tako trdnega prepričanja o bivanju osebnega boga, kakor o tem, da ima sam roke in noge" (Newman 1989, 14). Po študiju na Oxfordski univerzi je postal tutor na Oriel College-u. Leta 1824, ko se je še pripravljaj na duhovništvo v anglikanski cerkvi pa je spoznal pomen vidne Cerkve za odrešenje duš in tako prešel od svetopisemske vere do vere po cerkvi. Kot anglikanski duhovnik in tutor je bil udeležen v živahnih intelektualnih tokovih svoje dobe. V tem času je tudi že objavljaj, tako knjige pridig kot pisma in članke za različne enciklopedije in časopise. Njegov pogled na pastoralno delo se je s časom spreminjal, glede na izkušnje v vlogah vikarja in univerzitetnega pridigarja.

Ko je leta 1833 potoval po Sredozemlju, na Siciliji hudo zbolel. Po okrevanju na poti domov, je napisal pesem *Lead kindly light* (Vodi dobrotna luč). Po njegovi vrnitvi s poti, so začele izhajati Razprave za naš čas, v katerih so Newman, Pusey in sodobniki poskušali braniti anglikansko cerkev pred liberalno politiko tedanje dobe. Gibanje je postalo znano kot Traktarijansko oz Oxfordsko, zaradi vplivnih osebnosti z Oxfordske univerze, ki so v gibanju sodelovale.

Newman je bil v tem času prepričan, da iz ene prave apostolske katoliške cerkve izhajajo tri veje krščanstva. Bil je zagovornik teorije »srednje poti«, po kateri je Kristusova cerkev razdeljena na pravoslavno, rimsko katoliško in anglikansko cerkev in da je »anglikanska cerkev veja ali krajevno uresničenje Kristusove Cerkve« (Dolenc 2013, 422). Z gibanjem se je razšel ravno v času, ko je preiskoval prej omenjeno teorijo, zaradi česar je veliko in intenzivno prebiral spise Cerkvenih očetov prvih stoletij. Ko je odkril dejstvo, da je Anglikanski protestantizem podoben arijanizmu in monofizitizmu iz dobe očetov, se je zdrznil in izjavil: »Moja duša naj bo s svetniki!« (Strle 1998, 238). Kljub temu še ni bil pripravljen takoj prestopiti v katoliško cerkev, zato je potreboval še več časa in meditacije.

Newman je nadaljeval s študijem patristične teologije, vendar so njegova teološka stališča postajala vse bolj podobna stališčem katoliške teologije. Začel je moliti brevir,

maševal je za svetnike ter imel maše in pridige tudi ob delovnikih. Objavil je zadnjo Razpravo, ki je sprožila obsodbo njega osebno, tudi s strani anglikanskih škofov, med njimi Oxfordskega škofa. Potem, ko so anglikanski škofje soglasno obsodili Razpravo št 90, se je umaknil iz javnega življenja.

V zasebnosti svoje hiše v Littlemoreu se je pripravljaj na najpomembnejši korak svojega življenja. Najprej se je odpovedal službi v župniji pri sveti Mariji, kar je naznanil v svojem zadnjem govoru (pridigi) pri 25.09.1844 z besedami: » Sv Mariji se nisem odpovedal zaradi razočaranja, jeze ali nepotrpežljivosti, ki jo čutim po pravici ali krivici; odpovedal sem se, ker imam Rimsko Cerkev za katoliško Cerkev, našo pa ne za njen del - saj nima z Rimom nobenega stika - in ker čutim, da ne morem več učiti v njej« (Newman 1989, 275). Februarja leta 1845 je v več časnikih, med njimi v Conservative Journal, anonimno objavil Preklic protikatoliških trditev. Prišel je namreč do spoznanja, »da je anglikanska cerkev formalno v zmoti in na drugi strani, da Rimsko Cerkev formalno uči resnico« (Newman, 2013, 425). Takoj po tem, ko je dokončal Esej o razvoju krščanske doktrine, je bil sprejet v katoliško cerkev. V cerkev ga je sprejel blaženi Dominik Barberi, pasijonist, ki je tedaj misjonaril po Angliji. Še isto leto je odšel v Rim, od koder se je leta 1847 vrnil kot duhovnik Oratorija sv Filipa Nerija in z dovoljenjem papeža, ustanovitelj prvega Oratorija v Angliji, v Birminghamu. Preostanek življenja je preživel v Birminghamu, razen vmesnega obdobja, med leti (1854-1861), ko je bil rektor katoliške Univerze v Dublinu. Glede svojega spreobrnjenja je Newman izjavil »Bilo mi je, kakor da sem po viharni morski vožnji došel v pristanišče; in sreča, ki sem jo občutil nad tem pristankom, ni nikoli prenehala« (Strle 1998, 255).

John Henry Newman je imel zaradi prestopa v katolištvo številne težave še dolgo potem, ko se je vrnil v Anglijo. Številni prijatelji in kolegi, celo sorodniki, so se ga povsem odrekli. Tudi v javnem življenju so nanj letele opazke, katere je ovrnil v svojih kasnejših pismih (Pismo vojvodi Norfolk, 1875) in knjigah (Apologia pro vita sua, 1864/5). Deležen je bil sumničen tako med katoličani kot protestanti, češ da ni zares prestopil. Kljub težkim preizkušnjam je Newman zapisal: »Ko bom mrtev, bodo morda videli, da so me mnogi ljudje ovirali pri izvršitvi dela, ki bi ga pač mogel storiti. Bog vlada nad vsem [...] Niti sence zaskrbljenosti nimam glede tega, da je Katoliška Cerkev in njen nauk neposredno od Boga« (Newman, 1989, 31). Nedvomno so bila to težka leta njegovega življenja, ki so se končala, ko je bil povzdignjen v kardinala. Papež

Leon XIII. je izjavil, da je Newman "il mio cardinale" (Newman 1989, 32) in da s tem želi pokazati kakšen "program" bo on, kot Petrov naslednik, zasledoval. S tem je papež razveselil tudi Angleže, ki so se ob tem počutili počaščene. Newman sam je ob tem dogodku rekel: »Oblak je za vedno od vzeta« (Newman, 1989, 33). Newmanovo kardinalsko geslo je bilo »Cor ad cor loquitur« kar pomeni srce govori srcu. S temi besedami lahko opišemo način, kako se nam Bog v razodetju podarja.

Anton Strle je v članku v Družini napisal: »Kljub bolehnosti je kardinal Newman še po letu 1879 ostal delaven« in nadaljuje da so Newmanovi spisi »že v prvotni skupni izdaji obsegali 37 zajetnih zvezkov; po smrti so izdali še vrsto zvezkov iz neobjavljenih rokopisov, pa tudi pisma in dnevniške zapiske v 30 zvezkih.« (Strle 1979, 31).

John Henry Newman je umrl v visoki starosti v Birminghamu, kjer je tudi pokopan. Nagrobni napis si je izbral sam in se glasi *Ex umbris et imaginibus in veritate* - od senc in podob k resnici. Ob njegovi smrti je kardinal Manning, nekoč Newmanov nasprotnik, izjavil: »Izgubili smo našega največjega pričevalca za vero; in mi vsi smo postali revnejši, ker smo ga izgubili« (Strle, 1979, 31). Leta 1955 se je za J. H. Newmana začel postopek svetništva, ki se je končal leta 2010, ko ga je papež Benedikt XVI., v Birminghamu razglasil za blaženega.

2.2 Delo Johna Henryja Newmana

Newman opus je obsežen in impresiven, vsebuje pisma, pridige, knjige - tako znanstvene kot avtobiografske; njegova dela »obsegajo nekako 40 zajetnih zvezkov v več izdajah« (Newman 1989, 139). Pisal je tudi prispevke za enciklopedije, sodeloval je pri izdajanju serije knjig o Cerkvenih očetih in njihovi teologiji. A to je zgolj del njegovega bogatega opusa.

Potem, ko je postal tutor na Oriel Collegeu, je Newman postal tudi pridigar pri Sv Mariji Devici v Oxfordu. Na to je bilo vezano dvojno poslanstvo: imel je župnijo, kjer je bil odgovoren za župljane, v obsegu župnije pa je bila tudi Univerza, tako je postal tudi univerzitetni pridigar. Pridigar je tako dobro »da mu je prisluhnil ves Oxford; vse je strmelo nad globino misli in prežetostjo z nadnaravnim duhom« (Newman 1989, 15).

Newmanovi univerzitetni govori so že v času, ko je bil še anglikanec, izšli v več zvezkih in bili dobro sprejeti. Newmanreader.org navaja 5 zvezkov pridig za obdobje med leti 1824 in 1843, ob teh pa še 8 zvezkov pridig z naslovom »Parochial and Plain

Sermons«, izdanih med leti 1834 in 1843. Leta 1843 je izdal še 2 knjigi pridig z naslovoma Oxford University Sermons in Sermons on Subjects of the Day.

Ob Newmanovem povratku s potovanja po Sredozemlju, je imel “ John Keble, profesor poezije v Oxfordu, 14.7.1833 na univerzitetni prižnici govor z naslovom Narodni Odpad (Dolenc, 2010, 224). “Cilj Oxfordskega gibanja”, ki se je začelo, “je bilo očiščenje t.i. visoke Cerkve od teološkega liberalizma in posvetnjaštva (sekularizma) ter prenovitev cerkvenega življenja iz duha prvotne Cerkve” (Newman 1989, 17). Gibanju so prednjačili “Oxfordski profesorji J. Keble, J.H. Newman in E. B. Pusey (po njem se gibanje od leta 1845 dalje imenuje Puseyizem)” vidnejši sodelavci so bili “R. H. Froude, R.W. Church, R. I Wilberforce, C. Mariott in I. Williams” (Dolenc 2010, 225). V časopisih so izdajali Razprave, pod naslovom “Razprave za naš čas” ali trakte. Po angleškem imenu Tracts for the Times je gibanje postalo znano tudi kot Traktarijansko. “Glavni cilji gibanja so bili obramba angleške Cerkve kot Božje ustanove, obramba nauka o apostolskem nasledstvu in Skupnega molitvenika (Book of Common Prayer) kot pravila vere” (Dolenc 2010, 224).

Leta 1834 je Newman izdal razpravo Via Media. »V njej je hotel temeljito obračunati z dogmatičnim liberalizmom« (Newman 1989,18), ki je bil tudi razlog za nastanek gibanja. »Od vseh razprav, ki jih je Newman izdajal s svojimi somišljeniki, jih je nekako tretjino napisal sam« (Newman 1989, 22).

Via Media Newmanu pomeni t.i. srednjo pot med rimsko Cerkvijo in protestantizmom. Po t.i. “branch theory” obstojajo 3 skupnosti, ki izhajajo iz Kristusove Cerkve: grška (pravoslavna), Rimsko in Angleška. Po Newmanovem prepričanju, pa naj bi prav angleška Cerkev bila “veja ali krajevno uresničenje Kristusove Cerkve” (Newman 2013, 422). Newman je želel “temeljito obračunati z dogmatičnim liberalizmom kot docela nasprotujočim bistvu razodete religije, prav zato pa tudi zavrniti subjektivistična protestantska načela” (Strle 1998, 235).

Da bi dokazal svojo teorijo in ker so člani gibanja začeli izdajati spise Cerkvenih očetov, je Newman bral ter prevajal spise Cerkvenih očetov. Pri tem se mu je pri branju spisov sv. Atanazija porodilo spoznanje, da je anglikanstvo, tako kot v petem stoletju arijanizem ali monofizitizem, v odpadu. Ob tem spoznanju je vzkliknil “Moja duša naj bo s svetniki!” (Newman 1989, 20). Bil je opozorjen na članek v Dublin Review, oz na besede sv Avgušтина Hiponskega o donatistih “securus iudicat orbis terrarum”, kar pomeni z gotovostjo sodi krščanski svet. Pomen teh besed je tak: “tega, kar je kot

resnično sprejela večina Cerkev, se morajo vsi držati; kdor se raje odloči za svoj lasten pogled v nasprotju s tem soglasjem, je na poti v zmoto, krivoverstvo” (Dolenc 2010, 233). Newman je, da bi zadeve razjasnil, objavil Razpravo 90, v kateri je februarja 1841 poskušal dokazati, da je 39 členov anglikanske veroizpovedi združljive s katoliško vero. Odziv pa je bil porazen. Razpravo so obsodili tako škofje kot skupnost. Ob obsodbi Oxfordskega škofa se je Newman odpovedal razpravam in se umaknil v Littlemore.

V podružnici župnije sv Marije je Newman pet let prej postavil cerkev, ob njej pa hišo “premišljevanja” nekakšen proto-samostan. Tam je živel in delal ter meditiral. V času, ko je pripravljaj svoj zadnji univerzitetni govor O razvoju krščanske nauka, je tudi izdajal knjige svojih pridig. “Če obstoja kakšno Newmanovo delo, o katerem po pravici lahko rečemo, da je daljnosežno in plodonosno, so to nedvomno njegovi Oxfordski univerzitetni govori, v katerih prvič razvija nekatere svoje najizvirnejše ideje” (Dolenc 2013, 424). Iz govora O razvoju nauka je sčasoma, do leta 1845 nastala knjiga *An essay on the development of christian doctrine*. Med pripravljanjem te knjige je Newman premagoval še zadnje dvome o Rimski Cerkvi. Februarja 1844 je v *Conservative Journal*, anonimno objavil preklic protikatoliških izjav. Istega leta, 25. septembra je imel zadnji univerzitetni govor, v katerem se je poslovil od svoje župnije z besedami “Sv Mariji se nisem odpovedal zaradi razočaranja, jeze ali nepotrpežljivosti, ki jo čutim po pravici ali krivici; odpovedal sem se, ker imam rimsko Cerkev za katoliško Cerkev, našo pa ne za njen del - saj nima z Rimom nobenega stika - in ker čutim, da ne morem več učiti v njej (Dolenc 2013, 425).

Leta 1845, ko je bila knjiga *An essay on the development of christian doctrine* končana in preden je prestopil v katoliško Cerkev je Newman 8. oktobra pisal svojim prijateljem »Nocoj pričakujem pasijonista p. Dominika... On ne pozna mojih namenov, a jaz ga nameravam prositi za sprejem v eno Kristusovo Čredo« (Dolenc 2013, 429). Desetega oktobra 1845 je bil sprejet v Cerkev in je prejel obhajilo iz rok bl. Dominika Barberija. Leta 1846 je Newman, po navodilih škofa, odšel v Rim, kjer je bil posvečen v duhovnika in je postal Oratorijanec. Papež je odobril njegov načrt za ustanovitev Oratorija v Birminghamu. Takoj po povratku v Anglijo je na tem projektu tudi začel delati.

Anglikansko cerkev je Newmanov prestop zadel kot potres. Po njegovem prestopu se je število spreobrnjenecv v katolicizmu drastično povečalo. Člani skupnosti, ki je preživela

zaradi majhnosti in zaprtosti, so se znašli v povsem novi situaciji. Mnogi med njimi se niso znašli. Za nastalo stanje je del krivde padel na Newmana, ki je imel zaradi tega obilo težav, ki so mu jih povzročali tako škofje kot laiki; tako katoličani kot protestanti. V obdobju med 1848 in 1858 so mu preprečili vsaj pet projektov. Prvega, že v Rimu, ko je papež zavrnil njegov načrt za ustanovitev collegea, kjer bi se izobraževali tako laiki kot bodoči duhovniki.

Naslednji projekt, katerega se je lotil, je bil katoliški list Rambler. List je izhajal že leta 1848 in Newman je bil urednik in avtor člankov. Vendar pa je list, na zahtevo škofov, nehal izhajati. »Imel sem občutek, da je moje delovanje prenehalo, ko je škof povzročil, da je Rambler ugasnil« (Newman 1989, 30/31). Drugi projekt je bila ustanovitev katoliške univerze v Dublinu.

Zanjo so se zavzemali angleški škofje, vendar se je projekt zavlekel, tako, da je Newman prišel v Dublin šele leta 1854 in do leta 1858 je Newman tam občasno bival in tam tudi predaval. Na podlagi svojih predavanj je kasneje napisal knjigo z naslovom *The idea of a University*. Njegova prizadevanja za ustanovitev univerze so bila neuspešna, saj so projekt iz različnih razlogov ovirali irski škofje. Newman je spoznal, da se projekt ne bo obnesel, zato se je leta 1858 vrnil v Birmingham. Univerza, ki jo je ustanovil je obstajala do 1882, ko je bila inkorporirana v Kraljevo univerzo v Dublinu. Danes obstoja kot *University College Dublin*, kot del irske državne univerze.

Vzporedno s temi projekti se je trudil za ustanovitev izobraževalnega središča pri Oratoriju v Birminghamu. Vendar je tudi ta projekt ugasnil. Pripravljal je tudi nov prevod Svetega pisma in zanj že zbiral denar in sodelavce. Zaradi brezbržnosti škofov je projekt, kljub velikim stroškom, zašel v slepo ulico. Tudi njegove knjige, izdane v tem obdobju, niso bile dobro sprejete. Iz Newmanove korespondence je razvidno, kako težko je bilo zanj to obdobje. Zapisal je »ko bom mrtev, bodo morda videli, da so me mnogi ljudje ovirali pri izvršitvi dela, ki bi ga pač mogel storiti. Bog vlada nad vsem...Niti sence zaskrbljenosti nimam glede tega, da je katoliška Cerkev in njen nauk neposredno od Boga« (Newman 1989, 31). V tem ozračju nezaupanja je Newman leta 1864 živel v Birminghamu povsem pozabljen in osamljen. Januarja tega leta pa je Ch. Kingsley, prof moderne zgodovine na Cambridgu, v precej odmevnem članku, Newmana obtožil neiskrenosti. Avtor članka se ni zadovoljil zgolj z obtožbo Newmana, hinavščine je obtožil vse katoliške duhovnike. »Resnicoljubnost sama na sebi ni bila nikoli krepost rimskega klera. Pater Newman nas je poučil, da tudi ni potrebna; na

splošno naj je niti ne bi bilo« (Newman 1989,34). Newman se je počutil izzvanega, ne samo osebno ampak tudi kot katoliški duhovnik. Zavedal se je, da je od njegovega odgovora odvisen ugled katoliške Cerkve v Angliji. Pisal je hitro in odločno. Članki so izhajali tedensko in v sedmih tednih je objavil celotno besedilo svojega odgovora, ki je kasneje izšlo kot knjiga *Apologia pro vita sua*. Formalno je knjiga avtobiografija, a se nanaša samo na Newmanova verska prepričanja. V njej je avtoritarno zavrnil ne samo Kingleeyeve očitke o neiskrenosti, temveč tudi prvič in v celoti obrazložil svojo pot iz anglikanske Cerkve v katoliško. Apologija velja za »največji avtobiografski spis v angleškem jeziku« (Strle 1989, 36). Zanimivost Apologije je v tem, da se ne konča z Newmanovim prestopom v katoliško Cerkev, ampak se nadaljuje s poglavjem, ki je naslovljeno *Moje duhovno stanje po letu 1845*, kjer navaja »Od časa, ko sem postal katoličan, seveda nimam več kaj pripovedovati o zgodovini svojih religioznih nazorov. Ko to pravim, ne mislim, da je moj duh postal nedelaven, ali da sem opustil razmišljanja o teoloških predmetih, ampak, da nimam več zaznamovati nikakršnih sprememb in nikakršnih srčnih bridkosti. Od tedaj dalje živim v popolnem miru in zadovoljstvu« (Newman 1989, 291).

Leta 1865 je izšla knjiga *Geroncijeve sanje*, Newmanov drugi zgodovinski roman. Kalista, njegov prvi zgodovinski roman je bil izdan 1855, a ni bil najbolje sprejet. Leta 1870 je bila izdana njegova knjiga *Grammar of Assent*, teološka knjiga v kateri se Newman ukvarja s privolitvijo Božjemu klicu. Med ostala pomembna Newmanova dela sodi tudi *Pismo vojvodi Norfolškemu* (1875), v katerem razlaga tedanje stanje katoliške cerkve v Angliji.

Papež Leon XIII je Newmana leta 1878 povzdignil v kardinala. Za kardinalske geslo si je Newman izbral besede »cor ad cor loquitur« kar pomeni srce govori srcu. Besede so vzete iz pisma sv Frančiška Saleškega nekemu škofu, v katerem pravi: Očetje iz starodavnosti in vsi, ki so obrodili sad, (...) so govorili od srca do srca, kot govorijo dobri očetje svojim otrokom. Čeprav kardinal, si je Newman izgovoril pravico, da je še naprej živel v Birminghamu.

Leta 1881 je v Angliji izšla Newmanova knjiga, ki je v slovenščini naslovljena *Premišljevanje in molitve* in je v prevodu Franca Terseglava izšla v obdobju med vojnami. Antona Strleta je to Newmanovo delo tako navdušilo, da ga je bral tudi v izvorniku.

11. avgusta 1890 se je Newman rodil za nebesa. Pokopan je na pokopališču v Birminghamu. Za epitaf si je izbral besede: Ex umbris et imaginibus ad veritate (Od senc in podob k resnici). Leta 1955 se je zanj začel postopek beatifikacije, ki ga se je uspešno zaključil, ko ga je papež Benedikt XVI, 19. septembra 2010, razglasil za blaženega.

3. ANTON STRLE IN NJEGOV OPUS

3.1 Življenje Antona Strleta (21.01.1915 - 20.10.2003)

Anton Strle se je rodil 27. 01.1915 na Osredku v župniji Sv Vida pri Cerknici. Oče mu je zgodaj umrl. Mati in domači župnik, ki je opazil fantovo nadarjenost, sta sklenila, da se bo šolal, vendar je bil ob času vpisa v gimnazijo prestar, zato se je moral izobraževati doma. Po enem letu priprav na domu je izpolnil pogoje za prvi in drugi letnik in postal dijak 3. letnika nižje gimnazije v Šentvidu. Že v času gimnazijskega šolanja je napisal prve pesmi. Po smrti matere, pri njegovih komaj 17 letih, je v gimnaziji lahko ostal le, ker so mu znižali šolnino, preživljal pa se je z inštruiranjem. Po končani gimnaziji, leta 1936 se je vpisal na Teološko fakulteto in v semenišče. Po koncu študija, med vojno leta 1941, je bil posvečen v duhovnika. Postal je študijski prefekt v Marijanišču in na pobudo nadrejenih nadaljeval študij. Leta 1944 je doktoriral s tezo Naravno hrepenenje po nadnaravnem smotru po nauku sv. Tomaža Akvinskega.

Anton Strle je bil že kot otrok bolehen, tudi kasneje v življenju je imel težave s pljuči, ki jih je najbrž "podedoval" po očetu, za tuberkulozo pa je zbolel v zaporu (1947-1952). Vsi njegovi znanci so vedeli povedati kakšno trpljenje mu povzročajo neprezračeni prostori "Vsi, ki smo ga poznali, smo opazili, kako je moral kasneje zračiti svojo sobo, da je imel svež zrak. Bivanje v neprezračnem prostoru je bilo zanj pravo trpljenje" (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 6). Od matere se je Anton naučil delavnosti, pobožnosti in duha razlikovanja, bil je tudi vzkipljiv kot mati, a se je s to lastnostjo boril vse življenje. Po smrti matere, leta 1932, si je za svojo mater izbral Marijo.

Odločilni trenutek njegovega osebnega spreobrnjenja se je zgodil okoli njegovega desetega leta, tega dogodka se je spominjal kot prelomnega. Iz njegovih spominov se ta dogodek da precej natančno opisati. Sam je kasneje izjavil, da je na nekem kraju, ki se ga natančno spominja, vzkliknil: "Kako lepo bi bilo, če ne bi bilo Boga, če bi mogli delati, karkoli bi hoteli" (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 9) in dodal, da se mu je kasneje zgodilo "kakor če bi me sredi poti nekdo zgrabil za vrat in me vrgel na tla ter mi dejal: 'Ne po tej poti! Čisto v drugo smer!'"[...] "prvič sem tedaj [...] zaslutil kako nekaj silnega je božja svetost in kako sem izgubljen" (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 9). Nekaj dni je bil povsem zmeden, potem pa je "ob misli na Jezusa Kristusa" ... "obraz neizrekljivo svetega in pravičnega Boga začel sijati v usmiljeni ljubezni, ki odpušča vse

in nepreklicno. Prevezlo me je 'neizrekljivo in veličastno veselje' o kakršnem govori sv Peter (1 Pt 1,8)" (Kogoj 2015, 101).

Kot študent je veliko in rad bral. Ob študiju teologije in filozofije se je učil tudi tuje jezike - hebrejščino, staro cerkveno slovanščino, italijanščino, nemščino, francoščino, španščino, latinščino, grščino ... po lastnem pričevanju je govoril deset jezikov. Angleščine se je naučil predvsem zato, da je lahko bral Newmanova dela, s katerimi se je »srečal« v 2. letniku študija, bral jih je v originalu. Kasneje je izjavil "kot bogoslovec" sem "prebral in premeditiral vso Newmanovo knjigo Premišljevanja in molitve v originalu in mi je bila silno všeč" (Kogoj 2015, 109).

Študiral je več področij hkrati in bil zato v nevarnosti, da nobene ne bo zaključil. Postajal je čedalje bolj organiziran in zastavljene projekte tudi zaključil. Pri tem mu je bil za vzgled sv Frančišek Saleški, znan po urejenosti svojih del.

V letu pred posvečenjem, v jeseni 1940, je bil študijski prefekt v Marijanišču, kjer je bil odgovoren za bodoče učitelje. Njegov predstojnik je bil kasnejši nadškof Pogačnik, njegov dijak pa Alojzij Grozde. Nekaj dni pred mašniškim posvečenjem je vstopil v Frančiškov Tretji red in napravil zaobljube. Tik po začetku 2. svetovne vojne (29.6.1941), ga je v mašnika posvetil škof Rožman. Novo mašo je daroval v cerkvi sv Vida nad Cerknico.

V zvezi s novo mašo je Strle zapisal (v dnevnik) še podrobnost o kosilu po novi maši. Kosilo so pripravili v sobi, kjer je župnik Pucelj Strleta pripravljajal za gimnazijske izpite . "Moj brat se je odločil, da bo novomašna pogostitev kar v župnišču"[...]"Tako je bilo kosilo v prav isti sobi, v kateri je bil J. Pucelj gimnazijski profesor in ravnatelj itd za mene, edinega učenca"[...]"Pri kosilu sem se mogel temu nadvse požrtvovalnemu 'profesorju' zahvaliti zares iz srca." (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 21). Gospod Pucelj pa je občasno povedal "Če nisem nič drugega dobrega storil, je bilo pa moje dobro delo to"[...]"da sem Špelinovemu Tonetu pomagal, da je postal duhovnik" (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 22).

Leto po posvečenju je preživel v semenišču, kjer je dokončeval redni šestletni študij teologije. Po posvečenju se je javil za delo v Istri, kjer je bilo veliko pomanjkanje duhovnikov, a mu je predstojnik semenišča, g. Ignacij Nadrah, svetoval nadaljevanje študija. Strle je študij nadaljeval pri prof. dogmatike, Janezu Fabjanu in 22. 12. 1943 zagovarjal doktorsko disertacijo "Naravno hrepenenje po nadnaravnem smotru po nauku sv Tomaža Akvinskega". V doktorja je bil slovesno promoviran 23.3.1944.

Po mučeniški smrti Vidovskega župnika je bil Strle imenovan za kaplana v domači župniji, a je na željo ravnatelja Pogačnika ostal v Marijanišču. Njegovo delo je vključevalo nadzorstvo pri študiju in v učilnici. "Pri študiju sem skrbel za disciplino, da so dijaki izrabljali čas za šolski študij. Za dijake sem se tudi hodil informirat na gimnazijo in sicer na realno in klasično" (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 24).

Po Grozdetovi smrti, 1. januarja 1943, so dijaki Katoliške akcije stopili v stik s Strletom in mu predlagali, naj napiše Grozdetov življenjepis. Že tedaj so bili namreč prepričani, da je Grozde mučenec. Življenjepis je izšel v knjižni obliki leta 1944 in je po splošnem prepričanju bistveno pripomogel k temu, da je bil Grozde 13. 6. 2010 razglašen za blaženega.

Strle je bil v jeseni 1944 prestavljen v Novo mesto, kjer je zamenjal duhovnika Karla Wolbanga in takoj nastopil službo kateheta in učitelja latinščine v tamkajšnji gimnaziji. Pri kanoniku Štruklju, ki je bil prav tako iz Vidovske župnije, je dobil prve napotke za delo. Ob delu z mladimi si je nabiral izkušnje, še naprej pa je vestno opravljal mesečne rekolekcije, dneve zbranosti in molitve.

Ob koncu vojne se je Strle umaknil na Koroško, a so ga vojaki pripeljali nazaj in ga zaprli. V zaporu v Škofovih zavodih je bil 70 dni. Potem je bil izpuščen, ne da bi ga zaslišali ali obsodili.

V letih 1945-1947 je bil najprej pomožni kaplan pri sv. Petru in učitelj verouka na osnovni šoli Ledina, nato pa stolni vikar in zapisnikar cerkvenega sodišča. V tem obdobju so ga oblasti ponovno zaprle, tokrat za celih 5 let (1947-1952). Obtožen je bil rušenja in blatenja režima zaradi pridiganja o spoštovanju nedelje. Po Strletovih besedah je bil zaprt zaradi Grozdetovega življenjepisa. V zaporu je zbolel za tuberkulozo in še dolgo potem bolehal.

Po prestani drugi zaporniški dobi je bil premeščen na Planino pri Rakeku kjer je ostal do leta 1959. Zelo si je prizadeval za poglobljeno versko življenje kraja in ob odhodu zapisal, da odhaja s prav lepimi spomini, čeprav ga je bilo na začetku strah, da ne bo uresničil pričakovanj. Udeleževal se je dekanijskih srečanj, za katera je pripravljaj referate. Zaradi duhovnih nagovorov so ga začeli klicati spiritual konference. Tudi na fari je resno in redno študiral. Škofa Vovka je celo prosil, naj mu preskrbel knjige iz tujine.

V pripravah na Marijino leto 1954 je začel prebirati Ludvika Schönlebna in začel objavljati znanstvene razprave v Zborniku teološke fakultete. V šolskem letu 1956/57 je

začel s predavanji na Teološki fakulteti. Ker je imel vse več obveznosti je bil premeščen v Ljubljano, dobil je stanovanje na fakulteti kjer je potem bival do smrti. Bil je dejaven v dušno pastirskem delu. Kljub obveznostim na fakulteti je spovedoval, pridigal in maševal po župnijah. Od leta 1966 dalje je bil duhovni pomočnik v novoustanovljeni župniji sv Trojice, kjer je vsak dan maševal in spovedoval. Tega dela ni opustil niti po upokojitvi in je z njim nadaljeval do smrti.

V imenovanja profesorjev, kot v vse drugo, se je vmešavala država po t.i. Verski komisiji. In prav ta komisija je postala ovira za imenovanje Strleta za predavatelja dogmatike. Oba profesorja, Fabijan in Lukman, sta bila že v letih, ko je leta 1953 prof Lukman opozoril akademske oblasti na nadarjenega znanstvenika dr Strleta. Šele po posegu škofa Vovka je Strle lahko postal honorarni predavatelj dogmatike. S svojim delom med leti 1953 in 1956, ko je bil še upravitelj župnije Planina pri Rakeku, je Strle opravičil sprejetje v profesorski zbor. Leta 1956 je bil znova obsojen na zaporno kazen, ki bi jo moral nastopiti med akademskim letom. Po posredovanju škofa Vovka so mu kazen znižali na dva meseca, ki jo prestajal v juliju in avgustu 1956.

Po smrti prof. Lukmana je napredoval v docenta. Na podlagi sklepa sveta fakultete o imenovanju docenta Strleta za izrednega profesorja, je nadškof Pogačnik imenoval Strleta za rednega profesorja z dnem 6.11.1967. Leta 1972 je na svoji seji v Mariboru, Svet fakultete razpravljajal o novih napredovanjih. Med njimi o napredovanju Strleta v rednega profesorja. Profesorja Janžekovič in Fajdiga, ki sta predlagala njegovo imenovanje, sta bila tudi njegova referenta. Njima bi moral predložiti svoja znanstvena dela, na podlagi katerih, bi lahko prej omenjena, ocenila ali izpolnjuje predpisane kriterije za rednega profesorja. Iz zapisnika, z dne 28.9. 1972, je razvidno, da Strle teh spisov ni predložil. Kljub temu sta referenta predlagala njegovo izvolitev in Svet fakultete ga je na to mesto izvolil. Nadškof Pogačnik ga je na to funkcijo imenoval 24.11.1972.

Profesor Strle je predaval kristologijo, nauk o odrešenju ali soteriologijo; občasno tudi Uvod v znanstveno delo oz Metodiko znanstvenega dela, ki je bil po letu 1966 preimenovan v Uvod v metodiko znanstvenega dela. Strletova zasluga je, da je bil predmet predstavljen v zimski semester in s tem postal obvezni predmet. Strle je občasno predaval tudi patrologijo. V akademskem letu 1963/64 je med drugim poučeval Nauk o Cerkvi, v akademskem letu 1964/65 pa celotno dogmatiko, ker je bil prof Grmič v Rimu. Leta 1968/69 je predaval o Bogu, milosti, eshatologiji, treh teoloških krepostih,

v letih 1971/72 pa tudi Uvodna vprašanja dogmatične teologije. Za vse predmete, ki jih je predaval, je napisal skripta. Pri pisanju je veliko citiral. Morda je svoje trditve, zaradi lastne skromnosti, podkrepil še s tujimi mnenji.

Ker je bil sam izredno delaven in prizadeven, je isto zahteval tudi od študentov. "Za Strleta samega, kot profesorja je bil študij zaznamovan z velikonočno skrivnostjo: z naporom velikega petka in po končanem delu z veseljem velike noči" (Pirš 2015, 123). Za Strleta je bil študij "hkrati meditacija, ki se preliva v molitev in tako sredstvo duhovne rasti." (Pirš 2015, 123).

Prof dr Anton Strle je bil tudi član doktrinalne komisije jugoslovanske škofovske konference, kasneje pa tudi član enake komisije pri slovenski škofovski konferenci. V letih 1974-1979 je bil član mednarodne teološke komisije.

Na fakulteti je ostal 29 let, do upokojitve leta 1985. Tudi po upokojitvi je še naprej spremljal diplomante in študente podiplomskega študija in bil škofijski cenzor. Ni pa se več loteval znanstvenega dela, ukvarjal se je z lektoriranjem in recenzijami, vsak dan pa je tudi maševal in spovedoval pri Sv. Trojici.

Leta 2014 se je začel postopek za njegovo beatifikacijo.

3.2 Opus Antona Strleta

Strletov seznam pisnih del je izredno obsežen, napisal je 45 knjig in skript, 75 razprav, 65 raziskav, 110 člankov, 70 recenzij, 36 prevodov in 33 spremnih besed (Štrukelj, 2015, 146). Številni njegovi članki niso podpisani, nekateri so izgubljeni ali pa Strletovo avtorstvo še ni dokazano.

Strle je že v gimnaziji ukvarjal z leposlovjem in napisal prve pesmi. Za njegovo zanimanje za leposlovje je bil zaslužen župnik Pucelj, ki je bil tudi sam pesnik, pisatelj in prevajalec. Naslov prve Strletove pesmi iz leta 1931 je Jesen prihaja.

Leta 1943 je doktoriral z disertacijo Naravno hrepenenje po nadnaravnem smotru po nauku sv. Tomaža Akvinskega, leta 1944 pa je na pobudo Katoliške akcije napisal Grozdetov življenjepis z naslovom Lojze Grozde mladec Kristusa Kralja, s katerim je položil temeljni kamen za začetek Grozdetove beatifikacije. Za Zbornik teološke fakultete in Oznanilo (sedaj Družina) je Strle začel pisati leta 1946.

Anton Strle je bil 10. 7. 1964 imenovan za škofijskega cenzorja, iz česar izhaja, da je v obdobju do konca življenja ocenil okoli 200 del (večinoma knjig) (Brglez, Pirš in

Ipavec 2015, 39). Med leti 1962 in 1999 je v Družini objavil 197 člankov, od tega 78 nepodpisanih. Njegov prvi članek v Družini je izšel nekaj dni pred začetkom 2. Vatikanskega koncila in govori o koncilu » s katerim naj bi Cerkev v žile sodobnega sveta vlila večne, oživljajoče božje energije evangelija” (Dolenc 2015, 131).

Strle se je namreč ves posvetil razmišljanju o koncilu in se s koncilom in njegovimi posledicami za Cerkev strokovno in izčrpno ukvarjal večino svojega poklicnega življenja. Članke na temo koncila je objavljaj tudi na Hrvaškem. Strle v člankih razmišlja o pričakovanih učinkih koncila, razlaga njegov pomen, piše o vlogi laikov, vabi k molitvi za koncil in spodbuja k prenovi verskega življenja, izhajajoči iz koncila. S trezno razlago zavrne tudi nerealna pričakovanja na primer, glede odprave celibata. Za Družino je pisal tudi ocene verskih knjig, ki so izhajale v Sloveniji, med njimi tiste, ki so izhajale pri Založbi Kartuzije Pleterje. “Dobro knjigo s teološko ali duhovno vsebino je z veseljem pospremil s priporočilom” (Dolenc 2015, 133). Zadnji članek, ki ga je napisal za Družino je bila recenzija knjige prof dr Štruklja, njegovega nekdanjega študenta.

Za knjige Leto svetnikov (1968 -1973) je napisal 55 člankov. Najpomembnejše razprave so Svetniki in češčenje svetnikov, opis svetega tridnevja in razlaga teološkega pomena nedelje. Zaupana mu je bila tudi predstavitev vseh Jezusovih in Marijinih praznikov (Dolenc 2015,137)

Skripta: Kot docent dogmatike (1958), kot izredni (1967) in redni profesor (1972) se je veliko ukvarjal s pripravo kvalitetnih skript za študij dogmatike. Napisal je kar 20 skript in 3 dodatke. Obsegajo 4670 strani, če zanemarimo dopolnjene izdaje in govorimo samo o prvih izdajah. V skriptah je bil izčrpen in dosleden, vsebine ni zgolj prevajal, sproti je tehtal kaj bo vključil v besedilo. Pogosto je citral tuje avtorje, a jih ni vedno navajal. V eni od skript je citral avtorja in dodal, da “se bomo kdaj po potrebi oddaljili od te knjige, marsikaj izpustili ali dodali” (Dolenc 2015, 135) in tako zavzame distanco do materije. Med pogosto navajanimi avtorji lahko omenimo papeža Benedikta XVI., takrat še kardinala Ratzingerja in benediktinca Magnusa Löhrerja ter Strletovega predhodnika, prof Lukmana.

Znanstveno delo: Večina znanstvenega dela prof Strleta obsega razprave, poročila in recenzije. Tematsko se nanašajo na dogmatiko, nekaj je fundamentalno teoloških in liturgičnih tem. Objavil je 49 razprav ali "izvirnih znanstvenih člankov".

- 17 v Zborniku Teološke Fakultete (med 1954 in 1962)
- 29 v Bogoslovnem Vestniku
- 1 Uvod v Okrožnico Haurietis aquas (1958)
- 1 za zagrebški Bogoslovski Smotri (1967)
- 1 za Svesci (prevod slovenske iz 1971)

V Bogoslovnem vestniku je objavil 9 poročil, 44 recenzij, 12 pregledov in 10 prevodov. Omembe in pozornosti vreden je njegov prispevek za hrvaško serijo "Komentari dokumenata drugog Vatikanskog sabora", za katero je napisal komentar 7. poglavja Dogmatične Konstitucije o Cerкви, z naslovom "Eshatološki značaj putujuće Crkve i njezino sjedinjenje s nebeskom Crkvom".

Vsebinsko so Strletovi spisi razporejeni enako kot v Izbranih spisih:

- o veri in razodetju (Vem komu sem veroval)
- o velikonočni skrivnosti (Živo upanje)
- članki s področja teološke antropologije (Božja slava in živi človek)
- teologi za prihodnost (Dolenc 2015, 136/7)

Pri prevajalskem delu se je Strle naslanjal na strokovne osnove, ki jih je postavil dr. Aleš Ušeničnik. Ker pa je bil ustvarjalen prevajalec in lektor, se ni zanašal izključno na uveljavljeno terminologijo. Bil je tudi terminološki svetovalec za religiozno terminologijo pri Slovarju slovenskega knjižnega jezika, v letih 1970-1991. V njegovem opusu je potrebno izpostaviti prevode koncilskih odlokov 2. Vatikanskega koncila, ki jih je prevajal praktično takoj, ko jih je Koncil potrdil. H koncilskim odlokom je pisal tudi uvode, spremne besede in komentarje, v slovenskem in hrvaškem jeziku. Leta 1977 je iz grščine prevedel tudi Didache (Nauk dvanajstih apostolov).

Med največje Strletove vzornike sodijo John Henry Newman, domači filozof in velikan dr Aleš Ušeničnik, Heinrich Schlier, Romano Guardini, kardinali Jean Danielou, Hans Urs von Balthazar, Henri de Lubac, Leo Scheffczyk in Joseph Ratzinger (Benedikt XVI.); jezuit Pierre Teilhard de Chardin, oratorijanec Louis Bouyer, jezuit Karl Rahner,

mistikinja in teologinja Adrienne von Speyer (Dolenc 2015, 137). Jezuitski pater Böhm je izjavil, da je bil Strle najboljši strokovnjak za Newmana v Sloveniji.

4. VPLIV NEWMANOVIH DEL NA TEOLOGIJO ANTONA STRLETA

Anton Strle se je že v najstniških letih, od domačega župnika J. Puclja, ki je bil tudi pesnik in prevajalec, naučil ceniti lep jezik in dobro besedišče. To dvoje ga je vse življenje spremljalo pri njegovem delu. V času študija se je s spiritualom semenišča pogosto posvetoval o priporočenem branju, rad je namreč razpravljal z ostalimi bogoslovci, posebej blizu sta mu bili teologija in filozofija. Zaradi velike predanosti branju je že v času študija postajal »živi leksikon«, kot se je o njem izrazil škof Lenič. Zaradi skromnosti in odpora do greha prevzetnosti se ni vdal nevarnosti samohvale, cilj njegove študioznosti je bil razumevanje sogovornikov. Pri Strletu je pomembna tudi globina njegovega razmišljanja - ko je nekoč bral Sonetni venec, je Magistrale povezal z Jezusom in pesem velikega slovenskega pesnika je s tem dobila nov in globlji pomen. Strleta sta od študijskih predmetov najbolj pritegnila filozofija in dogmatika. Poglobljeno je bral in študiral in si širil teološka in splošna obzorja, učil se je tudi tujih jezikov. »Kasneje je napisal, da more uporabljati literaturo v 10 jezikih.« (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 17). Že med študijem si je, pri branju delal izpiske iz knjig in bil v nevarnosti, da ostanejo začetni projekti, zaradi njihovega velikega števila, nedokončani. Tej nevarnosti se je zoperstavil tako, da je nov članek začel pisati šele, ko je prejšnjega zaključil. Delovna vnema in potreba po intelektualnem izražanju sta bili stalnica Strletovega življenja. Apostolski nuncij, monsinjor Janusz je za simpozij, ki je o Strletu potekal leta 2015, napisal »Veličina vsakega teologa se prepoznava v načinu, kako živi besedo, ki jo uči, v njegovi duhovnosti. Anton Strle je svojo duhovnost povezoval s skrivnostjo božjega usmiljenja in je vsak prosti trenutek namenil podeljevanju zakramenta sprave« (Janusz, 2015, 97).

Strle se je z Newmanom prvič srečal v času študija. Prva Newmanova knjiga, ki jo je prebral, so bila Premišljevanja in molitve, ki jo je v slovenski jezik prevedel Franc Terseglav. Pri ponovni izdaji knjige, leta 1989, je sodeloval tudi Strle, ki je kot strokovnjak za Newmana, v uvodniku zapisal, da je nekaj popravkov v prevodu, 40 let po prvi izdaji, neizogibnih. Kakor je že omenjeno, se je Strle angleščine učil prav z namenom, da je lahko prebiral Newmanove knjige. Ko je odkril Premišljevanja in

molitve je zapisal »sem kot bogoslovec v semenišču prebral in premeditiral vso Newmanovo knjigo Premišljevanja in molitve v originalu in mi je bila silno všeč« (Kogoj 2015, 108).

V Koncilskih odlokih, ki jih je prevajal in jim dodajal uvode ter komentarje, se je Strle z Newmanom srečeval v odlokih o laikih in o ekumenizmu. Papež Pavel VI. je za Newmana dejal »Vedno moramo biti pripravljene stopiti višje. V tem smislu velja Newmanov zgled za vsakogar izmed nas. Konverzija je preroško dejanje. Abraham je bil naznanilo za celotno ljudstvo. [...] Newman je živel zgodovino prihodnjega zedinjenja, zgodovino tiste prenovitve v Kristusu, katere čas nam je še zakrit, po kateri pa mi vsi hrepenimo« (Strle 1989, 11). Delo za izdajo koncilskih odlokov je pomemben Strletov prispevek, ne samo za teologijo in Cerkev, po 2. Vatikanskem koncilu, tudi za vlogo Newmana v njej. K prevodu *Apologia pro vita sua* je Strle napisal spremni tekst, v katerem je predstavil Newmanovo življenjsko pot in slovenski prevod knjige.

V članku o slovenskem Mariologu Schönlebnu, Zbornik Teološke Fakultete 1954, Strle navaja Newmana v zvezi z učiteljstvom Cerkve vis-a-vis dogme. Za uvod pove: "Za poglobitev problema o soglasju vernikov kot teološkem viru ne bo brez pomena, ako navedemo velikega strokovnjaka v nauku o razvoju dogem, kardinala Newmana: ko [...] govori o brezmadežnem spočetju Marijinem, pravi, da sv. Stolica o odločitvi glede vere izrazi prav zaprav samo to, kar bi izrekel vsak dober, celo nepoučen katoličan z nekoliko darovitosti že na podlagi svojega navadnega zdravega razuma, če bi mogla biti zadeva njemu predložena" in nadaljuje "Ljudje, ki pripadajo katoliški veri nikakor ne občutijo stanka, da je bila preblazena Devica spočeta brez vsakega madeža, kot neko breme; samo resnico izrečemo, ako trdimo, da katoličani ne verujejo v ta nauk, ker je bil opredeljen, marveč opredeljen je bil, ker so vanj verovali" (Strle 1954,16). Potem pa utrdi svoje mnenje z zadnjim Newmanovim predavanjem v Oxfordu, ko pravi da je dogma velika "misel, ki s svojo živo močjo zgrabi tisočere duhove...raste v njih in trajno jo nosijo naprej, morda skozi dolgo vrsto let in celo skozi zaporedno nastopajoče rodove [...]določena verska resnica lahko živi skrito življenje v milijonih verujočih duš, ne da bi jo kdaj jasno in natančno izrazile; saj je treba dobro ločiti notranje spoznanje od izrečenega izpovedovanja, do katerega pride lahko dolgo pozneje" (Strle 1954, 16).

Leta 1963, v članku za Družino, z naslovom *Mati Kristusova* je Strle napisal: Henry Newman, eden največjih mislecev preteklega stoletja, je pred svojim spreobrnjenjem v

katoliško Cerkev dolgo časa živel v prepričanju, da katoliška cerkev Mariji izkazuje božje češčenje in da s tem jemlje čast Kristusu kot edinemu resničnemu božjemu sinu in posredniku med Bogom in grešnim človeštvom.” In v Newmanovem imenu tudi odgovori na postavljeno dilemo, s citatom iz časa, ko je Newman že sam, kot katoličan ovrgel svojo prejšnjo trditev: “Protestanti se hitro zadovoljijo s trditvijo, da naša (katoliška) pobožnost do preblažene Device mora nujno postavljati v senco našega Gospoda...Toda tega ne moremo priznati. Jasno mi stoji pred očmi dejstvo, ki kaže v drugo smer: če pregledamo vso Evropo, bomo v celoti našli, da so prav tisti narodi izgubili svojo vero v Kristusovo božanstvo, ki so opustili pobožnost do njegove matere. In z druge stran, da so tisti narodi, kateri so bili najbolj goreči za njeno čast, ohranili to vero ” (Strle 1963,65).

O verovanju pravi: “Pripravljen biti za verovanje ne pomeni nič več in nič manj kakor da je bil človek prej pripravljen za raziskovanje. Verujoči ki jih je Kristus hvalil, niso imeli nobenih močnejših dokazov kakor tisti, katerih nevero je obsodil; a svoje oči so uporabljali svojo pamet so rabili, svojega duha napenjali in toliko časa iskali, dokler niso našli. Drugi katerih nevero je grajal so sicer slišali a pustili božje seme ob poti ali na kamnitih tleh ali med trnjem, ki ga je zadušilo”
(Strle 1963, 154).

Ob začetku postopka za razglasitev Newmana za svetnika, je Strle leta 1964 v Družini zapisal: “rojen je bil v anglikanski družini. Z izredno nadarjenostjo in marljivostjo si je pridobil velikansko poznanje cerkvenih očetov in sploh starokrščanskega slovstva. Že kot anglikanec je živel globoko versko življenje. Imel je v 15- em letu svoje starosti odločilno versko doživetje in je že tedaj sklenil, da bo živel neporočen skozi vse življenje, da bi se nedeljeno mogel posvetiti, kot anglikanski duhovnik, delu za zveličanje duš in za božjo čast. [...]Pri še bolj podrobnem študiju cerkvene zgodovine zlasti prvih krščanskih stoletij in ob iskreni molitvi za razsvetljenje pa je prišel do trdnega prepričanja o treh neutajljivih resnicah povezanih med seboj: 1. da biva živi osebni Bog, 2. da je Kristus pravi učlovečeni Božji sin, 3. da je katoliška Cerkev z Rimskim papežem, kot Petrovim naslednikom na čelu, edina prava Kristusova Cerkev. Jasno je spoznal: če tajim trejo ali drugo resnico, potem moram zatajiti tudi prv ; a če hočem tajiti bivanje osebnega boga, potem je vse brez smisla in je odprta pot le v

popolno temo in obup” in zaključi “čutil se je vezanega vesti, da je l. 1845 vstopil v katoliško Cerkev. Nasprotovanja in nerazumevanja so mu tudi tedaj prizadevala mnogo trpljenja. A nikdar ni izgubil globokega notranjega miru. Vedel je, da mora vsak resničen Kristusov učenec pogumno nositi svoj križ za Kristusom, da bo mogel biti z njim poveličan. Leta 1890 je zaspal v Gospodu in odšel iz »senc in podob k resnici«, kakor si je dal zapisati na grob” (Strle 1964, 66).

V članku o 2. Vatikanskem koncilu (Družina, 15.10.1964) pravi, ob temi zbornosti škofovskega vladanja cerkvi tole: “Genialni in hkrati svetniški Newman je ob času prvega Vatikanskega Koncila , ko ni šlo ravno vse po njegovih mislih, zapisal v svoj dnevnik ‘O moj Bog, pred tvojim obličjem priznam in potožim nad svojo tako veliko slabostjo, ki je v moji malovernosti, če ne ravno v razmerju do Tebe, pa vsaj do Tvojih služabnikov. Ne dopusti nikdar, da bi le za trenutek pozabil, da si Ti ustanovil kraljestvo na zemlji; da je Cerkev Tvoje delo, Tvoja ustanova, tvoje orodje; da stojimo pod tvojim varstvom pod Tvojimi postavami in pred Tvojimi očmi; da ti govoriš kadar govori Cerkev: Ne dopusti da me domačnost s to čudovito resnico napravi polagoma neobčutljivega zanjo, ne dopusti, da me slabost tvojih človeških namestnikov pripravi do pozabljanja, da po njih ti govoriš in deluješ.” (Strle 1964, 178).

Mlademu kristjanu, ki je v dvomih glede Jehove vere Strle citira Newmana ”Kdo je torej v zmoti, ali cerkev stoletij Atanazijeve in Avguštinova, tista, ki je zidala srednjeveške katedrale in ki še danes rodi izredne sadove svetosti ali pa tista, ki se je v 16. stoletju ločila od te cerkve in ki je začela z drugačno razlago kakor pa je bila tedaj v veljavi?” (Strle 1966, 149).

V Letu Svetnikov, v članku o gospodovem darovanju oz svečnici, na temo iskrene vere pravi » Newman, ki mu ni mogoče očitati, da nima razumevanja za notranjost in globoko iskrenost glede vernosti, je zato že v svoji anglikanski dobi leta 1831 dejal nekakšne abstraktne vernosti ni. Če se je ljudstvo odločilo za to , da bi božje češčenje izvrševali na ‘duhovni’ način, kakor to imenujejo, potem končno nima dejansko nobenega božjega češčenja več. To se pogosto zgodi in vsakdo bo to vedel iz lastne izkušnje ... V naših dneh bi še posebno morali biti na straži pred tistimi, ki bi nas radi zapeljali, da bi pustili ob strani svoje forme: tako upajo, da bomo za trajno sploh

opustili naše krščansko upanje« in nadaljuje »verska znamenja in navade niti od daleč niso brez pomena, marveč imajo po svojem bistvu zmožnost, da vtisnejo našemu spominjanju in predstavljanju velike resnice razodetja. Niti od daleč niso praznoverne, saj jih sveto pismo samo v načelu izrecno odobrava.» (Strle 1999, 361).

Vedno vdan Devici Mariji, je Strle v članku za Cerkev v Sodobnem Svetu, citiral Newmana: »Kardinal Newman pa, ki se je prej tako zelo pohujševal nad 'malikovanjem' Marije v katoliški Cerkvi, je zapisal ' nobena stvar ne more našemu duhu tako jasno vtisniti dejstva, da je bil Kristus v resnici deležen naše narave in da je bil človek v vsem, razen v grehu, kakor če misel nanj povežemo z mislijo na tisto, s pomočjo katere je postal naš brat.' in doda še citat, ki ga je že drugje navedel " Reči moremo, da so v teku stoletij prav tisti, ki so vztrajali bolj blizu Marije, ostali bolj zedinjeni tudi s Kristusom in njegovo Cerkvijo; in ostali so bolj zedinjeni med seboj v bratstvu, izvirajočem iz dejstva, da so vsi udje enega skrivnostnega Kristusovega telesa. Ni naključje, da imajo vzhodne cerkve, ki so ohranile globoko in živo pobožnost do Marije, še zdaj živo in resnično duhovništvo, žive in resnične zakramente, neokrnjeno vero. Ni naključje, da v teh Cerkvah še danes obstajajo rodovitna znamenja približevanja na poti k edinosti [...]Nasprotno pa so tisti, ki so se najbolj oddaljili od edinosti skrivnostnega Kristusovega telesa, ko so razdrobili vero in hkrati z apostolskim nasledstvom izgubili veljavnost svojega duhovništva in svojih zakramentov, ravno oni, ki so hoteli reducirati božje materinstvo na zgolj človeške razsežnosti in Marijo napraviti za zgolj biološko orodje božjega učlovečenja" (Strle 1971, 71).

Vprašanja v zvezi z Mariologijo in napačnim dojetjem čaščenja Marije so se ponavljala, Strle je nanje vestno in prizadevno odgovarjal in pri tem pogosto navajal Newmana "Tudi nekdanji anglikanec in poznejši katoličan in kardinal J. H. Newman je nekoč, kakor vi (pisec pisma v Družino) mislil, da katoličani Marijo častijo po božje. Ko pa je začel natančno preučevati zadevo iz prvih virov, je videl, da se je motil in je tako zapisal: 'češčenje angelov in svetnikov in preblažene device prav tako malo prikrajšuje nepriobčljivo veličastvo večnega Boga, kakor tudi človeška ljubezen do naših prijateljev in sorodnikov ali naša človeška nagnjenja nič ne nasprotujejo nepojmljivi vdanosti srca nasproti Nevidnemu, ki v resnici vse na zemlji posvečuje in povišuje in ničesar iz ljubosumnosti ne uničuje" (Strle, 1971, 14).

Na temo sprememb v cerkvi, ob kontroverzi o odpravi liturgičnih oblačil, Strle znova citira Newmana in blago opominja z besedami konvertita »Nekakšne abstraktne vernosti ni! Če se ljudje odločijo zato, da bi božje češčenje izvrševali na 'duhovni način' kakor to imenujejo, potem končno nimajo dejansko nobenega božjega češčenja več. To se pogosto zgodi in vsakdo bo vedel iz lastne izkušnje... V naših dneh bi še posebno morali biti na straži pred tistimi, ki bi nas radi zapeljali, da bi pustili ob strani svoje forme; tako upajo, da bomo za trajno sploh opustili naše krščansko upanje » kasneje dodaja » Verska znamenja in navade niti od daleč niso brez pomena, marveč imajo po svojem bistvu zmožnost, da vtisnejo našemu spominjanju in predstavljanju velike resnice razodetja. Niti od daleč niso praznoverne saj jih sv pismo samo v načelu izrečno odobrava" in zaključi svoj argument z besedami, še vedno Newmanovimi »Ljudje, ki prezirajo dostojanstvenost in lepoto v bogočastju, da bi tem bolj 'duhovno' molili pozabljajo, da je Bog stvarnik vseh reči vidnih in nevidnih; da je gospod tako našega telesa kakor naše duše, da mora biti češčen tako javno kakor skrivno. Stvarnik tega sveta ni nihče drug kakor oče našega gospoda Jezusa Kristusa. Ni dveh bogov, eden bog snovi drugi duha, eden postave, drugi evangelija; en Bog je in on je gospodar vsega kar smo in kar imamo. In zato mora biti vse kar delamo pečateno z njegovim pečatom in znamenjem" (Strle 1974, 14).

Tudi v enem od člankov glede papeške avtoritete in vesti, se Strle sklicuje na Newmana, ko pravi »Vest je najprvotnejši Kristusov namestnik, ako bi papež govoril zoper vest v pravem pomenu besede, bi napravil samomor; odtegnil bi samemu sebi tla pod nogami. Saj njegova služba obstaja prav v oznanjevanju npravne postave z namenom, da bi gojil in krepil tisto luč, ki razsvetljuje vsakega človeka kateri pride na svet (Jan 1,9) Na postavi vesti, na njeni svetosti temelji papeževa duhovna avtoriteta in njegova dejanska moč« in nadaljuje »vnaprej je že iz občutja vdane zvestobe stroga dolžnost posameznika, da ima papeža za takega, na čigar strani je pravica in da v skladu s tem tudi ravna, premagati mora tistega nizkega, neplemenitega, navadnega duha svoje narave, ki se že ob prvi govorici o povelju postavi zoper tistega predstojnika in postavlja vprašanja, ali avtoriteta ne prestopa svoje pravice.« Že prej pa je Newman v Apologiji, tako Strle, zapisal: "Če naj krščanstvo sestavlja eno združbo, potem mu je ena glava nekaj bistvenega. To je vsaj izkušnja 18 stoletij" (Strle 1975, 24).

V Strletovih delih, člankih in razpravah je mogoče potrditi vpliv J. H. Newmana, ki se je pri potrjevanju teoloških resnic pogosto opiral nanj in uresničeval Newmanove besede o teologiji: » Kar potrebujemo danes za dobro stanje Cerkve, ni iznajdljivost ne izvirnost, ne bistroumnost niti ne učenost pri naših teologih, vsaj ne na prvem mestu – čeprav so vsi ti božji darovi v neki meri potrebni in ne morejo biti nikoli nepotrebni, če jih religiozno uporabljamo – mi marveč potrebujemo zdrave sodbe, potrpežljivega razmišljanja, razločevanja, umevajočega mišljenja, vzdržanosti od vseh zasebnih domišljij in muhavosti ter osebnih okusov, z eno besedo, potrebujemo božje modrosti«.

5. VPLIV NEWMANOVEGA LIKA NA ANTONA STRLETA

»Veliki teologi v zgodovini Cerkve so bili [...] vsi tudi veliki dogmatiki.« (Štrukelj 2015, 143). To velja tako za Newmana kot tudi za Strleta.

Newman je v dogme Cerkve vstopal počasi in s pomočjo osebnih spreobrnjenj. Najprej kot protestant in individualist in brez osebne pobožnosti. Pomemben korak naprej je bilo njegovo spoznanje pri petnajstih letih, ko se je začel zavedati bivanja osebnega Boga. Lahko bi celo rekli, da se je nezavedno že podal na pot za Dobrotno lučjo. V času, ko se je pripravljaj, da postane anglikanski duhovnik, leta 1824, je med študijem ugotovil pomen Vidne Cerkve za ohranjanje pravega Kristusovega nauka. V času med drugim in tretjim spreobrnjenjem se je, na podlagi pastoralnega dela, odmikal od protestantskega pogleda na Cerkev. Že leta 1836 je začel moliti brevir in maševati na godove svetnikov. Poglobljaj se je v proučevanje cerkvenih očetov je postal vrhunski strokovnjak za teologijo in njeno tradicijo vse od njenih začetkov dalje in poznavalec razvoja dogem skozi stoletja.

Na podlagi preišljevanja o verskih resnicah je sledil Dobrotni luči, ki ga je vodila po pravih poteh. Prav pod vodstvom Dobrotne luči, leta 1845, je Newman »našel ključ s katerim je mogel v dogemski zgodovini, odvijajoči se v Kristusovi Cerkvi, razlikovati to, kar je trajnega in kar spada k bogastvu vedno nove in žive dejavnosti svetega duha v Cerkvi« (Strle 1998, 245).

Tako kot Newman se je tudi Strle jasno zavedal, da teologija ni sama sebi namen, temveč mora biti v službi človeka in njegovega odrešenja. Obenem pa tudi, da je teologija v službi ljudi lahko zgolj in edino takrat, kadar gre za molitveno oz klečečo teologijo - oba teologa sta bila goreče predana molitvi in darovanju maše.

Strleta in Newmana družij tudi drugi Vatikanski koncil. Newman je, potem, ko je postal katoličan, pripravljaj pot koncilu s svojimi pedagoškimi idejami glede katoliških laikov, za katere je trdil, da morajo biti tako izobraženi, da bodo svojo vero lahko razumeli, živeli in jo znali tudi življenjsko argumentirano braniti pred napadi liberalcev. Newmanova predavanja o ideji univerze, pa tudi knjiga, ki je iz njih nastala, so bila za njegov čas težko dojemljiva, a so bila kasneje v splošnem sprejeta kot resnična. Laiki,

katerih navzočnost je potrdil in utrdil 2. Vatikanski koncil, so vsekakor dokaz in potrditev tega, da je bil Newman kot prerok - videl je daleč in globoko in s svojo pronicljivo inteligenco predvidel mnoge dogodke, ki so se zgodili v 20 stoletju.

Po drugi strani je bil Strle v času koncila, kot profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani, prevajalec in pisec uvodnikov v knjižice s koncilskimi odloki. Delu s koncilskimi odloki je bil požrtvovalno predan, rezultat njegove velike prizadevnosti pa je bilo izhajanje koncilskih odlokov v Sloveniji skoraj istočasno, kot jih je koncil odobral. Vsekakor je bil prof dr Strle pravi človek za tako zahtevno delo.

Newmanom in Strle sta zagovarjala resnico, da je teologija smiselna le, če je v službi ljudi, oba sta bila univerzitetna predavatelja, vendar skromna in dostopna. Njuna predavanja so slušatelje prevzela, oba sta govorila jasno, neposredno in iskreno. Študentje so ju cenili, ker sta snov podajala neposredno in natančno.

Oba teologa sta veliko objavljala in bila plodovita pisca. Strle je bil predvsem in najprej pričevalec zdravega nauka Cerkve in je pogosto navajal in citiral Newmana, predvsem, v razpravah o Mariji in Jezusu, vesti in češčenju svetnikov.

Papež Pavel VI. je zapisal »Današnji svet raje posluša pričevalce kakor pa učitelje... Če pa posluša učitelje, jih zato, ker so pričevalci« (Štrukelj 2015, 151). Za Newmana in Strleta drži, da sta bila pogumna in močna pričevalca za Boga. »Strle hoče biti teolog samo zato, ker hoče biti apostol« (Štrukelj 2015, 144). Vsa Strletova teologija se začinja z kontemplacijo vere, enako kot pri Newmanu.

Newman je razmišljal, da so »teološke dogme trditve, ki izražajo sodbe o razodeti resnici, oblikovane v našem duhu; ali pa izražajo vtise, ki jih naš duh o tej resnici prejema« (Dolenc 2013, 424). Tako Newman kot Strle sta neskončno zaupala Dobrotni luči in njenemu delovanju v Cerkvi. Ne glede na življenjske preizkušnje, sta bila prepričana, da je Cerkev tisti pristan, kjer se človekova duša lahko umiri in sreča s svojim Stvarnikom.

Medtem, ko je bilo Newmanovo spreobrnjenje, ki se je zgodilo ob prebiranju sv Atanazija, »intelektualna drama, proces doslednega razumskega razmišljanja.« je tudi trdil » da je spoznavanje v življenjsko pomembnih stvareh vedno stvar celotnega človeka in da človek, le tedaj najde pot k polni Resnici ako se da iskreno voditi vesti v njenem pravem pomenu« (Strle 1998, 247).

Skupno pa jima je bilo vodilo »Moja duša naj bo s svetniki« ali kot pravijo priče Strletovega življenja, med njimi prof Štrukelj, je ta citat pogosto ponavljal. Zavedal se je minljivosti življenja in je nemalokrat, da je kot popotnik na zemlji, vedno pripravljen, da jo zapusti.

Strle je ob smrti svoje mame za svojo drugo mati izbral Marijo. »V temi, ki ga je obdajala, pa je naenkrat zablestela pred njim svetla zvezda - Marija, ki jo je takrat zavestno izbral za Mater. Odslej ni bilo več omahovanja. Gledal je zvezdo, ki ga je varno vodila k zelenim ciljem« (Kogoj 2015, 104). Sam pravi, da mu je pomagala v mnogih stiskah in »da brez Marijine pomoči ne bi bil zdržal«. (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 30). Tu pa med teologoma nastopi »kontrapunkt«, saj je Newman, ko je bil še anglikanec trdil, da Mariolatija, božje češčenje Marije, »zatemnjuje Boga« in ga dela, glede na Marijo, manj pomembnega. Bolj, ko je Newman stvar raziskoval in premišljeval, bolj je bil prepričan o svoji zmoti. Kasneje, še preden je postal katoličan, je izjavil, da ne samo, da češčenje Marije in svetnikov ne »zatemnjuje Boga, trdil je da so tiste Cerkve, ki so ohranile češčenje Device in Bogorodice tiste, ki so ohranile čisto podobo Boga in se niso izgubile v ateizem in odpad od vere. Strle je, kakor Newman, o Mariji napisal veliko število člankov, med drugim tudi za Leto Svetnikov, kjer so mu uredniki zaupali članke o Marijinih in Jezusovih praznikih, pa tudi o češčenju svetnikov.

Oba sta bila tudi izjemno predana delovni vnemi, Strle je celo zapisal, da bi mu bilo nerodno, če bi se, ob vsem potrebnem delu, prepuščal mehkužnosti in brezdelju. Tudi Newman je bil, že kot profesor in član Oxfordskega gibanja in kasneje kot katoliški duhovnik zelo dejaven, o čemer pričajo njegove knjige pridig, ki so bile zelo priljubljene med bralci in so bile ponatisnjene. J. Guitton navaja papeža Pavla VI. »Newman je velik mož. Da bi prišel do cilja tega, kar je imel za resnico, to se pravi za absolutno, vseobsežno resnico, je Newman sredi svojega življenja zapustil to, kar je več kakor življenje: zapustil je cerkev Anglije, ne toliko zaradi tega, da bi se od nje ločil, kakor zaradi tega, da bi jo lahko dopolnil. Rekel je, da ni prenehal verovati tistega, kar je doslej veroval, temveč da zdaj tisto, še mnogo bolj veruje; rekel je, da je njegova vera našla svojo izpopolnitev« (Strle, 1989, 9/10).

Newman je bil genialen teolog, v tem smislu, da je bil široko razgledan, zelo spreten z besedami in je uporabljal lep jezik, zaradi tega so ga v domovini »izobraženci brez razlike v nazorih občudovali zaradi njegovega bleščečega jezika in »kraljevskega sloga«, naj je pisal romane ali pesmi in zaradi pretresljive moči njegovih avtobiografskih spisov. V njegovih teoloških spisih in pridigah se je že ob prvih nastopih razodevala taka globina, da je bilo treba misliti na Pascala (+1662) in na sv Avgušтина« (Strle 1989, 11). Tudi v tem smislu sta si s Strletom podobna, saj je tudi Strle uporabljal čist in natančen jezik, bil je strokovno odlično podkovan, načitan in razgledan mislec, ki se je bil sposoben vživeti v sogovornika in njegovo, četudi drugačno, stališče.

Čeprav je bil Newman »velik mislec, govornik in pisatelj, mu pa to vendarle ni bilo prvo. Prvenstveno je hotel biti duhovnik, dušni pastir v najplemenitejšem pomenu besede [...] Znanosti (tudi strogo teološki) in pisateljstvu se Newman nikoli ni posvečal zaradi znanosti in pisateljstva samega. Vzel je zares besede sv Janeza čisto na koncu njegovega prvega pisma »Otročiči, varujte se malikov!« Iskal je najprej božje kraljestvo« (Strle 1989, 12)

Strle je pripovedoval, da je konec junija 1958 obiskal dr Jereta, tik pred njegovo smrtjo in mu je ta ob prihodu dejal »Najrajši sem sam s svojim Bogom!« Drugi nauk, ki ga je dr Jere Strletu takrat položil na dušo pa je bil »Bog daj da bi veliko napravili za sveto teologijo.« gre torej za teologijo, ki je v službi človeka in ni sama sebi namen. Takšno, ki ni abstrakcija, ampak se ne sramuje prositi Boga za njegovo dobroto. Teologija »za človeka zato, ker je za Boga. Prav zato za človeka, ker je za Boga!« (Štrukelj 2015, 143). Tudi v tem pogledu je bil Anton Strle podoben svojemu velikemu vzorniku. V postopku imenovanja za rednega profesorja bi Strle moral predložiti svoje strokovne članke dvema članoma senata fakultete. Tega ni storil. Pa ne zato, ker ne bi izpolnjeval pogojev. Ob njegovem plodovitem delu in obsežnem opusu objavljenih del, je bilo povsem jasno, da izpolnjuje pogoje. Strletova skromnost in prepričanje, da teologija ni nekakšna abstrakcija, ki bi bila sama sebi namen, pač pa je v službi človeka in njegovega odrešenja, mu je, združena s skromnostjo, preprečila tak korak.

V zvezi s svojim imenovanjem za prelata, je Strle leta 1977 pisal uredniku Družine »Že ko sem bil v zaporu sem bil bolj vesel, če so drugi dobili paket, kakor pa če sem ga jaz«

(Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 30). S tem je želel doseči, da Družina ne bi objavila novice o njegovem imenovanju, kar je bilo gotovo tudi posledica njegove skromnosti.

Prof. dr. Strle je predaval dogmatiko in vse z njo povezane predmete, v 30 letni karieri pa je napisal in izdal 20 skript. V svoji delovni in duhovni vni je, poleg intelektualnega dela, opravil tudi spremljajoče aktivnosti, nato pa skripto podaril študentom Teološke fakultete ali skriptarni (ki je bila in je še v pritličju Teološke fakultete in je bila tedaj odgovorna za pripravo skript; danes je pomen skriptarne upadel, ker ni več ovir za znanstveno teološko delo). V molitvi za Strletovo beatifikacijo je v delu besedila navedeno: »Z globokim molitvenim življenjem in obhajanjem evharistije je spolnjeval svoje vsakodnevne dolžnosti. V luči svojega vodila 'Povsod Boga'« (Berglez, Pirš in Ipavec 2015, 61)

SKLEP

John Henry Newman in Anton Strle sta bila vsak v svojem času pogumna in močna pričevalca za Boga. Oba sta zagovarjala resnico, da je teologija smiselna le, če je v službi ljudi. Newmanovo vodilo »Moja duša naj bo s svetniki« je bilo skupno obema. Druži ju skromnost, predanost delu in zavezanost temeljni resnici. Čeprav oba univerzitetna profesorja, sta bila prvenstveno duhovnika in učitelja - dušna pastirja v najplemenitejšem pomenu besede. Tako Newman kot Strle sta neskončno zaupala Dobrotni luči in njenemu delovanju v Cerкви in ne glede na življenjske preizkušnje, sta bila prepričana, da je Cerkev tisti pristan, kjer se človekova duša umiri in sreča s svojim Stvarnikom. V zavedanju minljivosti življenja sta poudarjala, da je Cerkev Božje delo, bistvo krščanstva pa »živa vera v živega Boga, ki se nam je po Kristusu neizrekljivo približal in nas v Cerкви in po Cerкви odrešuje.« Iz številnih Strletovih del izhaja, da sta Newmanova teologija in njegov svetniški lik močno vplivala na življenje in delo Antona Strleta.

POVZETEK

V diplomskem delu sem poskušal s pomočjo navedkov iz njunih del in komentarjev sodobnikov prikazati življenje in delo dveh velikih teologov in kako je lik in delo Johna Henryja Newmana (1801-1890) vplivalo na življenje in delo velikega slovenskega teologa 20. Stoletja, prof. dr. Antona Strleta (1915-2003).

Strle je bil profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani, zelo delaven in globoko pobožen duhovnik z veliko predanostjo delu, študiju in molitvi. Delovne navade, ki mi jih je privzgojila mati, so mu pomagale skozi številne stiske in preizkušnje. S pomočjo vere pa je preстал tudi najhujše bolezni in trpljenje zapora.

Bil je plodovit pisec, njegov opus obsega prevode, recenzije, članke, knjige, predgovore h knjigam, skripta za predavanja, pisma. V svojih delih je pogosto citiral druge teologe, zlasti J. H. Newmana, h kateremu se je posebej rad zatekal, ko je komentiral zadeve v zvezi z dogmatiko, Marijinim in Jezusovim Srcem in ekumenizmom.

Newmanova teologija in svetniški lik sta močno vplivala na življenje in delo Antona Strleta. Newman, rojen v Londonu 1801 je vse življenje iskal Boga oz »Luč«, kot mu je sam rekel. Ob prebiranju cerkvenih očetov se je pri 45-ih letih spreobrnil iz anglikanizma v katolištvo in postal katoliški duhovnik.

Kljub trpljenju zaradi nezaupanja, tako katoličanov kot protestantov je bil Newman prepričan, da je v katoliški cerkvi našel pravi pristan po dolgem iskanju. Temu prepričanju se ni nikoli odpovedal. Niti takrat, ko škofje niso podprli njegovega načrta za katoliško univerzo v Dubilnu, za katerega je tako prizadevno delal. Tudi, ko je bil skupaj z drugimi katoliškimi duhovniki obtožen neiskrenosti in zavajanja, je reagiral dostojanstveno; napisal je zagovor v obliki knjige, kjer je predstavil svoja verska stališča. Kot iskrenega in pogumnega pričevalca ga je papež nagradil s kardinalskim klobukom.

Newmana in Strleta družijo tudi 2. Vatikanski koncil, Strle je pisal o Newmanovi vlogi pri koncilu, obenem pa je prevajal koncilске odloke in pisal uvodnike zanje. Oba velika teologa sta veliko objavljala in bila plodovita pisca. Newman je bil eden največjih

učiteljev pravega ekumenizma, oba s Strletom pa predvsem in najprej pričevalca zdravega nauka Cerkve.

Postopek za Newmanovo beatifikacijo, ki se je začel leta 1955, je leta 2010 zaključil papež Benedikt XVI., v Birminghamu. Postopek za beatifikacijo prof. dr. Antona Strleta pa se je začel 11 let po njegovi smrti, leta 2014.

Ključne besede: Newman, Strle, Oxfordsko gibanje, dobrotna luč, spreobrnjenje, katoliški, anglikanski, Koncill, svetnik, vpliv, dogmatično, resnica, profesor, univerza, knjige

SUMMARY

In my thesis, I have endeavoured to present the life and work of blessed John Henry cardinal Newman (1801-1890) and the influence of his saintly character upon the life and work of the greatest Slovenian theologian Anton Strle (1915-2003).

Servant of God Anton Strle was professor of dogmatic theology at the Ljubljana Theology Faculty (1956-1984). He was modest, hard working, dedicated and deeply faithful. His work habits, which he learned from his mother, and his unshakeable faith helped him weather any and all storms he encountered, including time in prison.

Strle started writing articles for magazines and papers as early as 1947, 3 years after his doctorate. He wrote countless articles, studies, translations, commentary and scripta for his students, as well as editing his own selected works. He often quoted notable foreign theologians such as Ratzinger, Hans Urs von Balthasar and above all John Henry Newman. He especially referred to Newman when he needed confirmation of his stance on dogmatic theology, the ecumenical movement or the development of Christian doctrine.

It is evident that Newman's theology of a convert in his lifelong search for the »Light«, as Newman referred to God in his poem »Lead kindly light«, touched Strle, who had himself undergone a profound conversion at ten.

Newman, who was a broad Anglican from birth, though more a Calvinist by his mother – a bible christian but an individualist – had studied at Oxford and then became a fellow at Oriel. In 1824 he was ordained in the Anglican Church as a priest. While he was teaching at Oxford, he became the University preacher as he became vicar of St Mary's in Oxford, a parish that included the university. As Newman read the Church fathers for his »Tracts for the Times« and co-founded the Tractarian/Oxford Movement, he found that the Church of England was akin to the arians or the monophysites. His career in the Church of England was over.

He moved to Littlemore, still searching for reasons to remain an Anglican, but realizing his own gradual shift towards Catholicism. In 1845, as he finished writing »An Essay on the Development of Christian Doctrine« he wrote to his family & friends that he was converting to Catholicism. In spite of having lost so much, Newman was now certain he had reached a safe harbour and went to Rome where he studied theology and was ordained as a catholic priest and admitted into the Oratory of St Phillip Neri.

Upon his return to England, Newman founded the Birmingham Oratory where he resided until his death in 1890, apart from a spell of living in Dublin as chancellor of the Catholic University. Newman had been suspected by many, Protestants and Catholics alike, of being a »half-hearted convert«. When he came under attack in 1864, he successfully refuted all charges in »Apologia pro vita sua«. He had been wronged, but Newman had faith and that faith rewarded him: by 1879 the Pope made Newman a cardinal. Oxford granted him an honorary doctorate. He had indeed been vindicated. Newman's works on ecumenism, doctrine and its development, his sermons and letters are a grand opus in 40 books. He is now known as »the father of the council« since so many of his ideas came to fruition during the 2nd Vatican Council. His virtue was such that a procedure for his canonization was started in 1955 and was concluded on 19.09.2010 by Pope Benedict XVIth, proclaiming Newman Blessed in Birmingham.

Strle was teaching dogma at the time of the 2nd Vatican Council and took it upon himself to translate its decisions into Slovenian. His work was exemplary and his translations and comments priceless. Strle also served on an International theological panel and was the diocesan censor. In 1977, the Pope awarded him the title of prelate. After retirement in 1984, Strle continued offering mass and hearing confession at the Holy Trinity Church in Ljubljana every day until his death in 2003. Based on his heroic virtue, a procedure for canonisation at the diocesan level was opened for him in 2014.

Key words: Newman, Strle, Oxford movement, kindly light, conversion, catholic, anglican, council, saint, influence, dogmatic, truth, professor, university, books

REFERENCE

Strle, Anton. 1998. *Teologi za prihodnost*. Ljubljana: Družina.

Dolenc, Bogdan. 2015. *Zgodovina teološke misli-2016*. Ljubljana: skripta.

Strle, Anton. 1979. Vodi me dobrotna luč. *Družina*, 12. avgust

Strle, Anton. 1976. Cerkev ohranja in oznanja Kristusov nauk. *Družina*, 1. februar.

Newman, J.Henry. 1989. *Izpoved mojega življenja*. Pleterje: Kartuzija Pleterje.

Newman, John Henry. 1989. *Premišljevanja in molitve*. Pleterje: Kartuzija Pleterje.

Dolenc, Bogdan. 2010. John Henry Newman in oxfordsko gibanje. *Communio* 3:222-237.

Strle, Anton. 1989. Pojasnilo k prevajalčevemu uvodu. V: *Izpoved mojega življenja*. Pleterje: Kartuzija Pleterje.

Dolenc, Bogdan 2013. Ideja razvoja-največji Newmanov prispevek v zakladnico krščanske misli. V:John Henry Newman. *Razvoj krščanskega nauka*. Celje: Mohorjeva Družba.

Kogoj, s. Marija Jasna. 2015. Duhovna in intelektualna rast Božjega služabnika prof. dr. Antona Strleta. *Communio*. 2:100-112.

Dolenc, Bogdan. 2015. Objavljena dela prof. dr. Antona Strleta. *Communio* 2: 128-141.

Pirš, p. Andrej. Predavateljsko delovanje prof. dr. Antona Strleta. *Communio* 2: 113-127.

Štrukelj, Anton. 2015. Prizadevanje prof. dr. Antona Strleta za sveto teologijo. *Communio* 2: 142-153.

Ciril Berglez, p. Andrej Pirš, in Maks Ipavec. 2015. *Božji služabnik prof. dr. Anton Strle (1915-2003)*. Ljubljana:Salve d.o.o.

Strle, Anton. 1954. Slovenski Mariolog Schönleben o soglasju vernikov kot teološkem viru. *Zbornik teološke Fakultete*. IV:2-23.

Strle, Anton. 1963. Mati Kristusova. *Družina*, 1. Maj.

Strle, Anton. 1963. Skrivnost me pomiri, to je znamenje, da je Bog tukaj. *Družina*, 15. Oktober.

Strle, Anton. 1964. Tri neločljive resnice. *Družina*, 15. April.

Strle, Anton. 1964. Ne filozofski kongres, marveč koncil Cerkve. *Družina*, 15. Oktober.

Strle, Anton. 1966. Katera vera je prava: katoliška ali jehovska? *Družina*, 15. Junij.

Strle, Anton. 1999. Jezusovo darovanje ali Svečnica. V: Leto Svetnikov 359-363. Celje: Mohorjeva Družba.

Strle, Anton. 1971. Ob Mariji postane celo krščanstvo "domače, konkretno in realno". *Cerkev v sedanjem svetu* 5-6: 68-71.

Strle, Anton. 1971. Ali res častimo Marijo kot "boginjo"? *Družina*, 31. Oktober.

Strle, Anton. 1974. Spremembe so potrebne! Toda kakšne? *Družina*, 27. Januar.

Strle, Anton. 1975. Komu moramo bolj verjeti? *Družina*, 15. junij.